

KOPILAN RANTA-ASEMAKAAVAN LUONTOSELVITYS SOMEROLLA

FM (biologi) Turkka Korvenpää
23.9.2025

Sisällys:

1. JOHDANTO	4
2. ALUEEN YLEISKUVAUS	5
3. LUONTOTYYPIT JA KASVILLISUUS	5
3.1 Menetelmät	5
3.2 Arvokkaat luontotyytit	7
3.2.1 Kopilan rantalehto	7
3.3 Luontotyyppikuvit.....	9
4. PESIMÄLINNUSTO	17
4.1 Menetelmät	17
4.2 Tulokset ja johtopäätökset.....	18
5. LEPAKOT	20
5.1 Menetelmät	20
5.2 Tulokset ja johtopäätökset.....	20
6. LIITO-ORAVA.....	21
6.1 Liito-oravan ekologiaa	21
6.2 Maastotyömenetelmä	22
6.3 Tulokset ja johtopäätökset.....	23
7. MUU LAJISTO	25
8. KESKEISTEN SUOSITUSTEN YHTEENVETO	25
9. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET	26

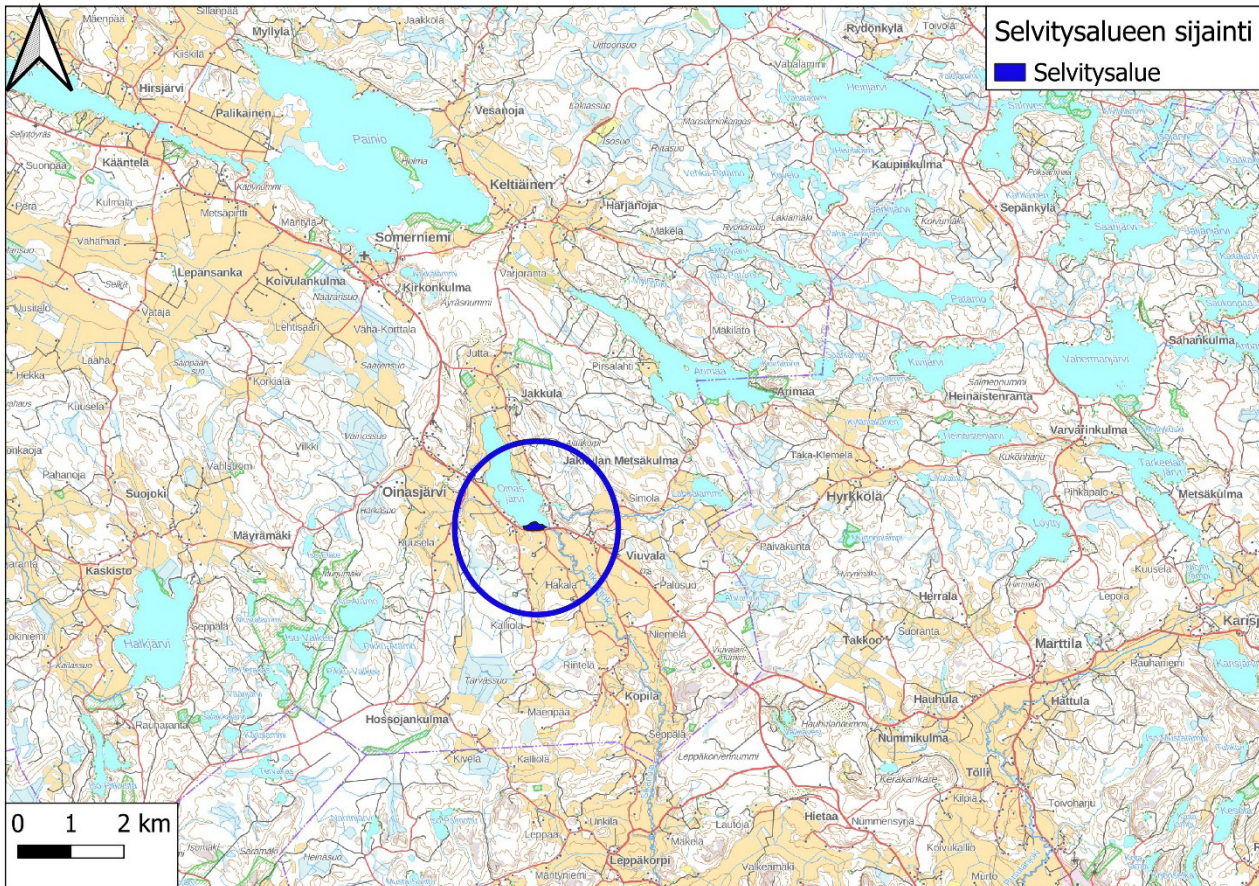
Kannen kuva: Oinasjärven rantaa läntisimmän kesämökin laiturilta länteen kuvattuna.

Pohjakartat ja ilmakehät: © Maanmittauslaitos 09/2025

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy
Hanhenkaari 10 as 16
21420 Lieto
Puh. 045-6793602
www.envibio.net

1. JOHDANTO

Nosto Consulting Oy tilasi Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy:ltä Someron Oinasjärvellä sijaitsevan Kopilan ranta-asemakaava-alueen luontoselvityksen (kartta 1).

Kartta 1. Selvitysalueen sijainti.

Luontoselvityksen tarkoituksena on kartoittaa alueen luontoarvot ja arvioida niiden vaikutusta maankäyttöön. Työhön sisältyvät seuraavat osat:

- kasvillisuus- ja luontotyyppikartoitus
- lepakkokartoitus
- pesimälinnustokartoitus
- liito-oravakartoitus
- muiden uhanalaisten, silmälläpidettävien ja EU:n direktiivilajien esiintymien selvitys

Suomen Lajitietokeskukselle tehtiin aineistopyyntö alueelta ja sen lähiympäristöstä ennestään tunnetuista lajiesiintymistä (Suomen Lajitietokeskus 2025). Selvityksen teki FM (biologi) Turkka Korvenpää, ja siihen liittyvät maastotyöt tehtiin touko-elokuussa 2025.

2. ALUEEN YLEISKUVAUS

Selvitysalue (pinta-ala noin 4,6 ha) sijaitsee Someron Somerniemellä Oinasjärven kylässä Oinasjärven etelärannalla (kartta 1). Helsingintien varrella alueen itäpuoliskossa on heinäpeltoa. Pellon ja järven välissä maantien levähdyspaikasta luoteeseen kasvaa harvennettua lehtimetsää, jonka länsipuolella sijaitsee kesämökki rantaan asti ulottuvine pihoineen. Hieman lännempänä on kaksi muutakin kesämökkiä, joiden välissä kasvaa tiheää sekametsää. Selvitysalueen länsiosassa on entiselle pellolle kehittyntä rehevää ja korkeakasvuista tuoretta niittyä. Niityn ja järven välissä kasvaa vanhaa kuusikkoa ja sekametsää rinteellä, jonka länsipää on selvästi pohjavesivaikutteinen. Helsingintien reunan kallioleikkauksen päällä on säilynyt vähän avokalliota. Kallion pohjoispuolella on vanhaa kuusivaltaista metsää. Kalliosta länteen erottuu maastossa vielä selvästi vanha, käytöstä poistunut tie. Lännempänä niityn eteläreunalla kulkee selvitysalueen länsipuolella sijaitsevalle kesämökille vievä kapea soratie.

Selvitysalueen länsiosassa on Someron rantaosayleiskaavassa merkintä sl156, joka tarkoittaa ympäristöselvityksessä todettua luonnonolojen kannalta arvokasta tai huomionarvoista kohdetta, jota ei kuitenkaan ole osoitettu luonnonsuojelualueeksi. Rantaosayleiskaavan kohde sijoittuu em. niityn länsiosaan, niityn sekä järven välisen metsän länsiosaan ja Helsingintien varrelle kattaen myös selvitysalueeseen sisältyville kesämökeille johtavan tien länsipuolisen mäen. Tässä selvityksessä kartoitettiin myös rantaosayleiskaavan sl156 kohteen tämänhetkiset luontoarvot tarkentaen arvokkaiden luontotyyppien rajausta.

3. LUONTOTYYPIT JA KASVILLISUUS

3.1 Menetelmät

Alueen luontotyyppikartoitus perustuu 26.5.2025, 10.6.2025, 21.6.2025 ja 14.8.2025 suoritettuihin maastokäynteihin. Kartoitettuja luontoarvoiltaan merkittäviä luontotyypppejä ovat:

- luonnonsuojelulain suojelema luontotyyppi
- metsälain erityisen tärkeä elinympäristö
- vesilain suojaama pienvesi
- METSO -kriteerit luokassa I täyttävä kuvio
- uhanalaisen luontotyypin laadultaan erinomainen tai hyvä esiintymä
- muuten luontoarvoiltaan merkittävä kohde

Selvitysalueelta löytyi yksi arvokas luontotyyppikohde, joka arvotettiin käyttäen julkaisun Mäkelä & Salo (2024) neljäportaista luokitusta:

Luokka 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Luokka 2: Erityisen tärkeät kohteet

Luokka 3: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

Luokka 4: Monimuotoisuutta tukevat kohteet

Arvokkaiden luontotyyppikohteiden kartoituksen lisäksi koko selvitysalue jaettiin 15 luontotyyppikuvioon, joista laadittiin kuvaukset. Kuvaus sisältää tietoa mm. kuvion elävästä ja kuolleesta puustosta, putkilokasvillisuudesta ja Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarviointin luontotyyppistä (luontotyyppienuhanalaisuus.ymparisto.fi/lutu/#/, Kontula & Raunio 2018a ja b). Luontotyyppien uhanalaisuudessa merkittävää on uhanalaisuusluokan lisäksi luontotyypin ekologinen laatu. Esimerkiksi tavanomaisena talousmetsänä käsitelty voimakkaasti harvennushakattu, lahoppuustoltaan niukka, varttunut kuiva kangasmetsä kuuluu uhanalaisluokkaan vaarantunut (uhanalainen), mutta on ekologiselta laadultaan heikko, sillä luontotyypin tila on voimakkaasti heikentynyt, kun ihmistoiminta on perin pohjin muuttanut metsän luontaisia ominaispiirteitä. Sen sijaan ekologiselta laadultaan erinomaiset ja hyvät kohteet ovat jo tällä hetkellä luontoarvoiltaan merkittäviä. Laadultaan kohtalaiset ja heikot kohteetkin kehittyvät toki aikaa myöten paremmiksi, jos ne jätetään luonnontilaan (tai perinnebiotooppien kohdalla aloitetaan asianmukainen hoito). Luontaisesti harvinaisten luontotyyppien (kuten lähteiden ja kalkkikallioiden) ja perinnebiotooppien kohdalla asian merkitys korostuu, ja ne voivat olla luontoarvoiltaan merkittäviä laadultaan heikkoinakin.

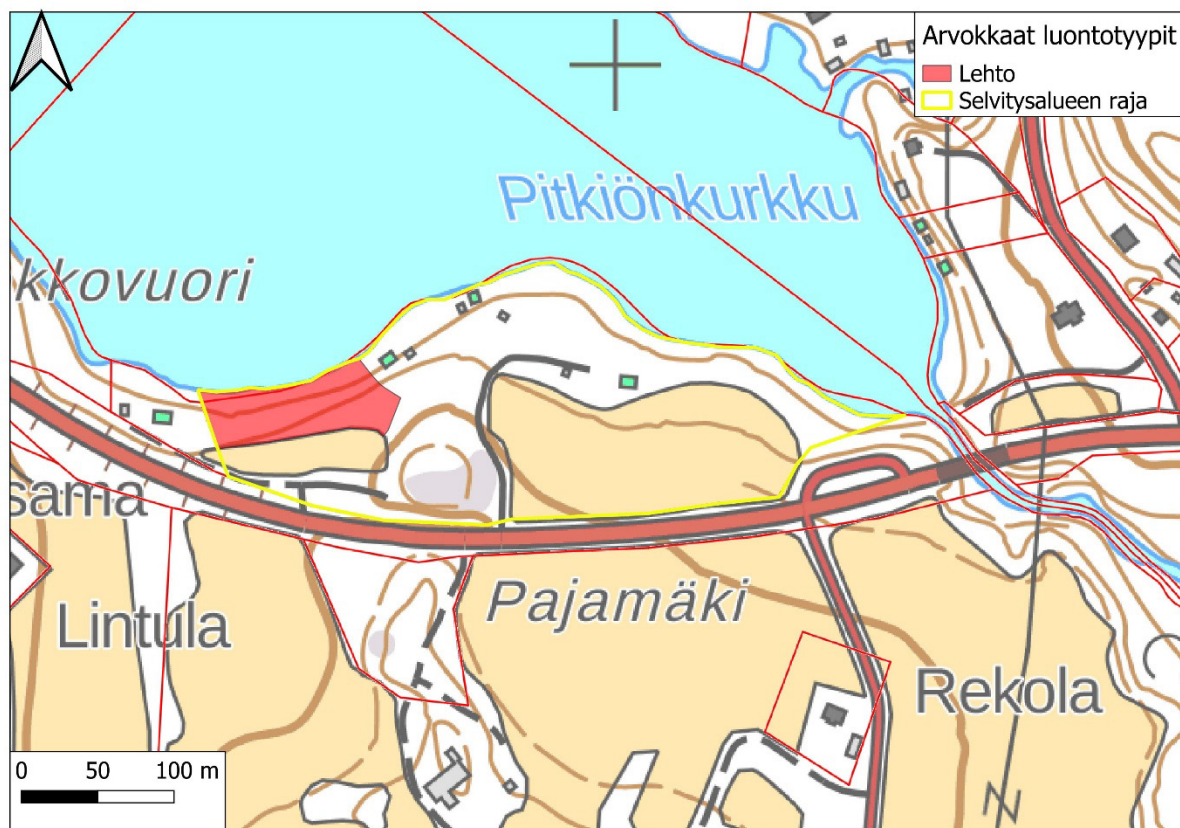
3.2 Arvokkaat luontotyypit

3.2.1 Kopilan rantalehto

Oinasjärven etelärannalla järven ja niityn välissä (kartta 2) on tuoretta keskiravinteista lehtoa (kuvat 1-2), joka muuttuu alarinteellä järven rannan lähellä kosteaksi. Lehdossa kasvaa isoja kuusia, joiden lomassa on paikoin kituvia alikasvoskuusia sekä runsas lehtipuualikasvos. Tiheään puustoon kuuluu myös koivua ja harmaaleppää sekä vanha raita ja aivan rannalla vähän tervaleppää. Niityn reunalla kasvaa nuorta haapaa. Pensaskerroksessa esiintyy puiden taimien lisäksi mm. tuomea ja punaherukkaa. Metsässä on koivupökölö ja jonkin verran maapuuta. Tiheään puuston vuoksi harvassa kenttäkerroksessa tavataan mm. soreahiirenporrasta, käenkaalia, korpi-imarretta, ojakellukkaa, purtojuurta, karhunputkea ja sudenmarjaa. Selvitysalueen länsireunalla (kuva 3) esiintyy selvää lähteisyyttä, ja maa on rinteellä tihkuvan pohjaveden vuoksi pehmeää. Kenttäkerroksessa tavataan runsaasti soreahiirenporrasta ja mesiangervoa, joiden lisäksi on mm. karhunputkea, rönsyleinikkiä, rentukkaa, isonokkosta ja lähteisyyteen liittyviä kevätlinnunsilmää sekä lehtokortetta. Lähteen alueen puusto koostuu harvassa kasvavista harmaa- ja tervalepistä. Rantaan johtaa polku.

Kuva 1. Kopilan rantalehtoa.

Kartta 2. Kopilan rantalehto.

Kuva 2. Kopilan rantalehtoa.

Tuore keskiravinteinen lehto on vaarantunut ja kostea keskiravinteinen lehto silmälläpidettävä luontotyyppi. Lehto on lähes kokonaan liito-oravan elinpiirin ydinaluetta. Se täyttää myös metsälain erityisen tärkeän elinympäristön määritelmän, ja on ekologiselta laadultaan hyvä.

Arvoluokka: 1 (liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka)

Suosituks: Rantalehto suositellaan jätettäväksi rakentamattomaksi. Puuston käsittelyssä tulee huomioida lehdon ominaispiirteet ja liito-oravan elinympäristövaatimukset siten, ettei liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaa heikennetä. Suositeltavinta on jättää lehto kokonaan luonnontilaiseksi.

Kuva 3. Kopilan rantalehdon lähteistä länsipäätä.

3.3 Luontotyyppikuviot

Luontotyyppikuviot on merkitty karttoihin 3-4.

KUVIO 1 – PELTO

Heinäpelto, jolla kasvaa pääasiassa koiranheinää.

KUVIO 2 – KOSTEA SUURRUOHOLEHTO

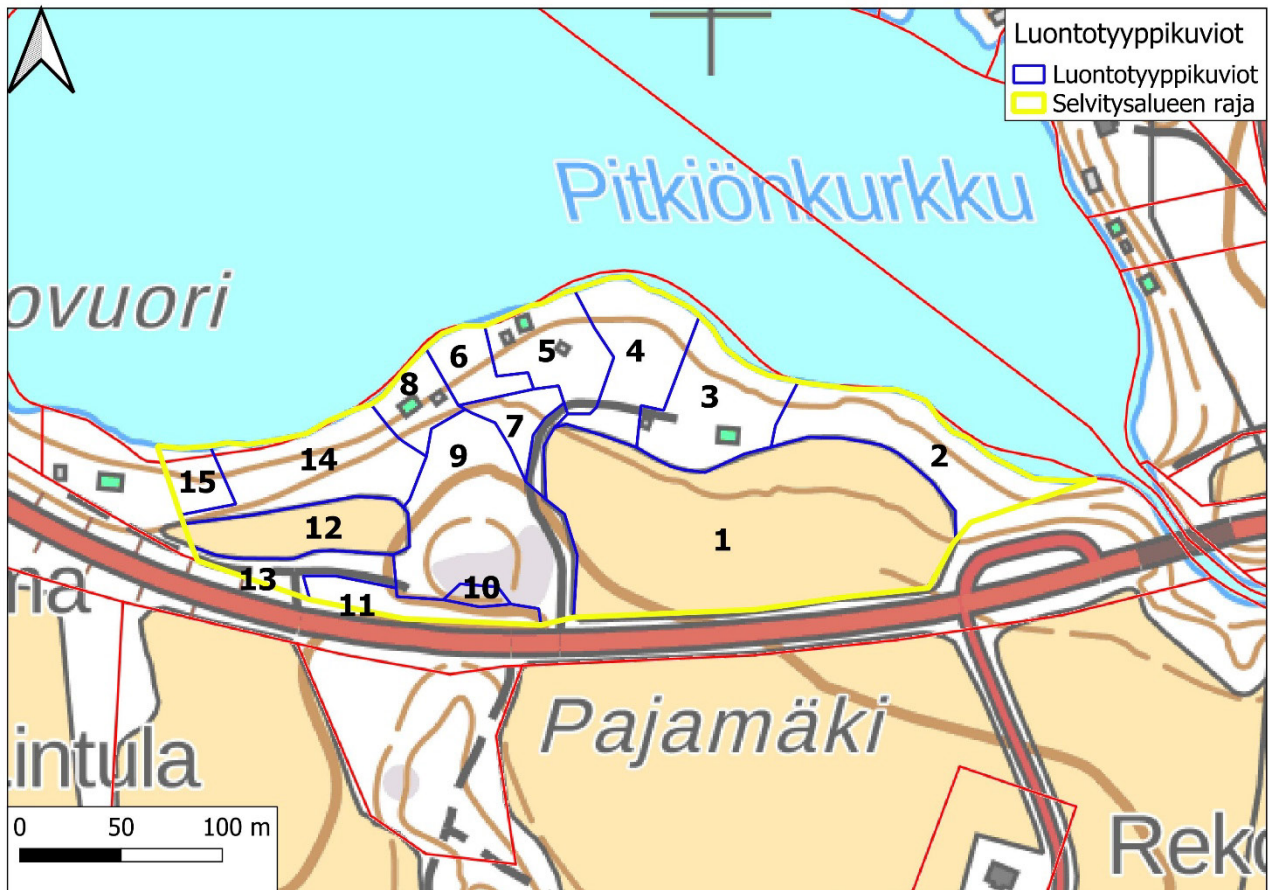
Harvennettua, nuorehkoa lehtipuustoa (kuva 4) kasvava kostea suurruoholehto. Puusto koostuu koivuista, harmaalepistä ja tervalepistä, mutta ei ole tervaleppävaltaista. Lisäksi on vähän kuusen taimia ja halavaa. Lahopuuta esiintyy niukasti. Kenttäkerroksessa kasvaa runsaasti mesiangervoa ja nurmilauhaa, jonka lisäksi tavataan mm. ranta-alpea ja keltaängelmää. Pensaskerroksessa on puiden taimien ohella korpipaatsamaa, tuomea ja vähän isotuomipihlajaa. Oinasjärven rannalla kasvaa kapealla vyöhykkeellä luhtakasvistoa kuten viiltosaraa, rantakukkaa, järvikortetta, keltakurjenmiekkaa, kurjenjalkaa, korpikaislaa, luhtasaraa ja vehkaa. Rantavedessä kasvaa kuvion itäosassa harvahkoa ruovikkoa (kaava-alueen ulkopuolella). Kosteaa suurruoholehtoa kuuluu kosteisiin runsasravinteisiin lehtoihin, joka on vaarantunut luontotyyppi. Kuvion puustoa on harvennettu, eikä lahoppuuta juuri ole, joten kuvion ekologinen laatu on vain kohtalainen. Kuviota ei tulkittu myöskään metsälain erityisen tärkeäksi elinympäristöksi.

Kuva 4. Luontotyyppikuviolla 2 kasvaa lehtimetsää.

KUVIO 3 – PIHA

Kesämökin nurmikkaa oleva piha, jolla kasvaa jonkin verran koivuja.

Kartta 3. Luontotyyppikuvioit maastokartalla.

KUVIO 4 – TUORE – KOSTEA KESKIRAVINTEINEN LEHTO

Selvästi kulttuurivaikutteinen, lehtipuuvaltainen tuore ja järvenrannan läheltä kosteahko lehto (kuva 5). Puusto koostuu nuorista harmaalepistä, kuusista (muutama hieman isompikin puu), pihlajista ja rannan lähellä jo melko varttuneista, harvassa kasvavista koivuista. Kuvion lounaiskulmassa kasvaa muutama nuori haapa. Maapuuta esiintyy jonkin verran. Pensaskerroksessa tavataan puiden taimien ohella tuomea. Kenttäkerroksen lajistoon kuuluvat runsaiden soreahiirenportaan, käenkaalin ja metsäalvejuuren lisäksi mm. valkovuokko, sudenmarja, ojakellukka, karhunputki, jänönsalaatti ja rannan tuntumassa rantakukka, luhtasara ja keltakurjenmiekka. Kuviolla kasvaa vähän lehtonokkasammalta. Tuore keskiravinteinen lehto on vaarantunut luontotyyppi. Kuvio on ekologiselta laadultaan kohtalainen, mutta selvästi kulttuurivaikutteinen.

KUVIO 5 – PIHA

Kesämökin nurmikkoinen piha.

Kuva 5. Luontotyyppikuvio 4.

KUVIO 6 – KOSTEA KESKIRAVINTEINEN LEHTO

Tiheää sekametsää (harmaaleppää, pihlajaa, kuusta ja koivua) kasvava kostea keskiravinteinen lehto, jonka pensaskerroksessa tavataan mm. punaherukkaa, tuomea ja vähän terttuseljaa. Kuvion itä- ja eteläreunoilla on viitapihlaja-angervoa (haitallinen vieraslaji). Kenttäkerroksessa esiintyy runsaasti soreahiirenporrasta. Rannan tuntumassa kasvaa mm. rantakukkaa. Kostea keskiravinteinen lehto on silmälläpidettävä luontotyyppi. Kuvio on ekologiselta laadultaan kohtalainen. Viitapihlaja-angervot olisi hyvä poistaa.

KUVIO 7 – TUORE KESKIRAVINTEINEN LEHTO

Tiheää kuusivaltaista puustoa kasvava tuore keskiravinteinen lehto, jossa on muutamia melko järeitä haapoja. Kuusten ikä vaihtelee vanhoista ja kookkaista nuorempiin alikasvospuihin. Kuviolla on vanha pystyyn kuollut koivu. Pohjoisosasta löytyi heikkokuntoinen viitapihlaja-angervo (haitallinen vieraslaji). Tiheän puuston vuoksi heikosti kehittyneessä kenttäkerroksessa tavataan esim. soreahiirenporrasta, valkovuokkoa, jänönsalaattia, kieloa ja mustikkaa. Tuore keskiravinteinen lehto on vaarantunut

luontotyyppi. Kuvio on ekologiselta laadultaan kohtalainen, ja se kuuluu liito-oravan reviirin ydinalueeseen (katso kappale 6).

Kartta 4. Luontotyyppikuviot ilmakuvalla.

KUVIO 8 – PIHA

Kesämökin nurmikkoinen piha, jossa kasvaa mm. viitapihlaja-angervo.

KUVIO 9 – TUORE KANGAS

Melko vanhaa, tiheydeltään vaihtelevaa kuusi – mäntymetsää (kuva 6) kasvava tuore kangas. Puustoon kuuluu myös muutama nuori ja nuorehko haapa, joista yhdessä on kolo. Paikoin esiintyy runsaasti pihlaja-alikasvosta. Lahopuuta on yhden pystyyn kuolleen kuusen lisäksi niukasti. Kenttäkerroksessa tavataan runsaiden metsälauhan, mustikan ja kielon ohella mm. metsäalvejuurta, kevätpiippoa ja käenkaalia. Metsässä on heinäinen kallio, jolla kasvaa eteläntuoksusimaketta ja ahosuolaheinää. Varttunut havupuuvaltainen tuore kangas on koko Suomen tasolla silmälläpidettävä ja Etelä-Suomessa vaarantunut luontotyyppi.

Kuvio on melko tavanomaista talousmetsää ja ekologiselta laadultaan enintään kohtalainen, mutta osa siitä on liito-oravan elinpiirin ydinaluetta (katso kappale 6).

Kuva 6. Metsää luontotyyppikuviolla 9.

KUVIO 10 – KESKIRAVINTEINEN KALLIO

Helsingintien varrella sijaitseva pieni keskiravinteinen kallio (kuva 7), joka rajoittuu tienreunan kallioleikkaukseen. Avoimella kalliolla tavataan runsaasti mäkitervakkoa ja etelätuoksusimaketta, joiden lisäksi kasvistoon kuuluvat mm. ahosuolaheinä ja huopavoikeltano. Keskiravinteinen avoin laakea kallio on silmälläpidettävä luontotyyppi. Kuvio on ekologiselta laadultaan kohtalainen, joskin keskiravinteisuutta osoittavia lajeja on vain muutamia.

KUVIO 11 – KALLIOLEIKKAUS JA TIENPIENNAR

Tienpiennar, joka rajautuu kallioleikkaukseen. Pientareella kasvaa muutama mänty ja koivu. Kasvistoon kuuluvat esim. vuohenputki, pelto-ohdake, ojakärsämö, särmäkuisma, metsäapila, nurmipuntarpää, koiranputki ja hietakastikka.

Kuva 7. Mäkitervakko kukkii luontotyyppikuviolla 10.

KUVIO 12 – TUORE NIITTY

Rehevöitynyt ja korkeakasvuinen tuore niitty (kuva 8), jolle on alkanut levittäytyä haavan vesoja. Niityllä kasvaa runsaasti koiranputkea, särmäkuismaa, nurmitähkiötä, vuohenputkea, niittyjuolaa ja vähän kuivemmassa pohjoisreunassa nurmirölliä. Lisäksi tavataan mm. harakankelloa, eteläntuoksusimaketta, nurmilauhaa, päivänkakkaraa, purtojuurta, heinätähkimöä, siankärsämöä ja pelto-ohdaketta. Purtojuuren lisäksi niityllä ei kasva muita huomionarvoisia perinnebiotooppilajeja, ja niityn ekologinen laatu on heikko. Niitty on ilmeisesti kehittynyt entiselle pellolle, sillä vuoden 1980 peruskartassa kuvio on merkitty pelloksi.

KUVIO 13 – PIENNAR

Kuviota halkoo selvitysalueen länsipuolella sijaitsevalle kesämökille johtava soratie (kuva 9) sekä itään suuntautuva, käytöstä pois jäänyt, tieura. Niiden varrella kasvaa nuorta puustoa (lähinnä koivua ja haapaa). Tavanomaiseen kasvistoon kuuluvat mm. koiranputki, maitohorsma, vuohenputki ja hietakastikka. Itään suuntautuvan hylätyn tieuran eteläpuolella

on pieni kalliopohjainen matalakasvuisempi laikku, jolla esiintyy runsaan eteläntuoksusimakkeen lisäksi kissankelloa, mäkitervakkoa ja huopavoikeltanoa.

Kuva 8. Tuoretta niittyä selvitysalueen länsiosassa (luontotyyppikuvio 12).

Kuva 9. Kapea soratie luontotyyppikuviolla 13.

KUVIO 14 – TUORE JA KOSTEA KESKIRAVINTEINEN LEHTO

Katso kappale 3.2.1 Kopilan rantalehto.

KUVIO 15 – LÄHTEINEN KOSTEA LEHTO

Katso kappale 3.2.1 Kopilan rantalehto.

4. PESIMÄLINNUSTO

4.1 Menetelmät

Pesimälinnustoa kartoitettiin kolmella maastokäynnillä touko-kesäkuussa (taulukko 1). Sää oli kaikkina päivinä linnustokartoitukselle suotuisa. Toukokuun käynti ajoittui iltapäivään, ja se tehtiin liito-oravakartoituksen yhteydessä. Lintujen lauluaktiivisuus ei iltapäivällä ole toukokuussakaan kovin korkea, mutta toisaalta käyntiin käytetty pitkä aika kompensoi tätä. Lisäksi linnustoa havainnoitiin muun maastotyön ohessa. Käytössä olivat myös Suomen Lajitietokeskuksen aineistot.

Taulukko 1. Lintulaskentapäivät, laskenta-ajat ja vallinnut säätila.

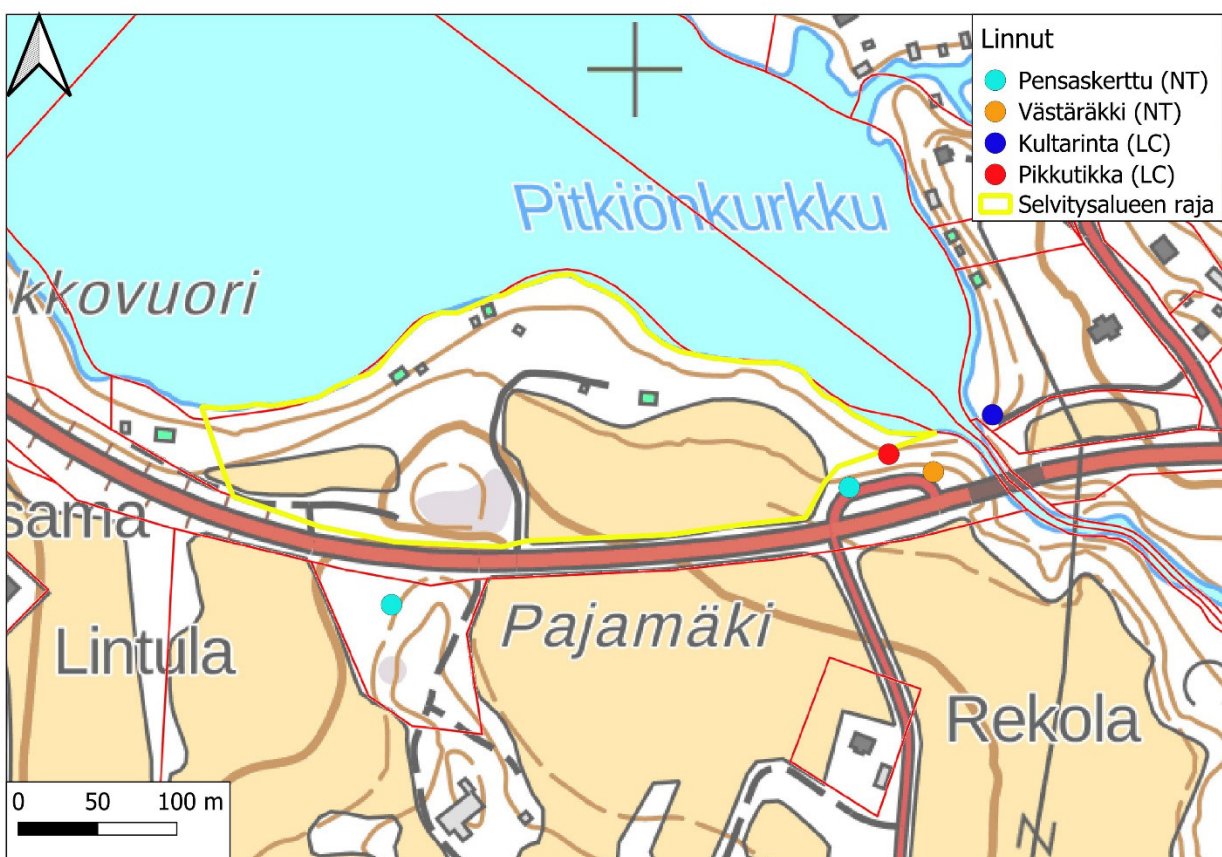
Päivä	Laskenta-aika	Sää
26.5.2025	14.15-16.38	Lämpötila +18 °C, tuuli 3-4 m/s, pilvisyys 3/8 → 5/8
10.6.2025	4.55-5.35	Lämpötila +10 °C, tuuli 2 m/s, pilvisyys 8/8
21.6.2025	7.57-8.42	Lämpötila +10 °C, tuuli 1 m/s, pilvisyys 8/8

Laskentamenetelmänä käytettiin sovellettua kartoituslaskentaa. Selvitysalue käveltiin niin tiheästi läpi, että ainakin kaikki laulavat lintuyksilöt voitiin kohtuudellisella varmuudella havaita. Pihoilla ei liikuttu. Kaikki havainnot uhanalaisista, silmälläpidettävistä, EU:n lintudirektiivin I-liitteeseen sisältyvistä ja harvalukuisista lajeista merkittiin kartalle. Havainnosta kirjattiin muistiin laji, sukupuoli (jos mahdollista määrittää), yksilömäärä ja tieto käyttäytymisestä (laulava koiras, poikasille ruokaa kuljettava emo, varoitteleva lintu, pari ym.). Selvästi yli lentävät linnut jätettiin huomioimatta, mutta alle 50 metrin päässä selvitysalueen rajan ulkopuolella paikallisina havaitut yksilöt merkittiin muistiin, sillä niiden reviiri sijoittuu suurella todennäköisyydellä osittain selvitysalueelle. Yleisistä lajeista kirjattiin muistiin ainoastaan tieto siitä, että laji kuuluu pesimälinnustoon. Apuvälineinä käytettiin kiikaria, GPS-laitetta ja etukäteen tulostettuja suurimittakaavaisia karttoja.

Tehdyt lintuhavainnot vietiin paperikartoilta paikkatieto-ohjelmistoon erotellen eri laskentakertojen havainnot toisistaan. Reviiriksi tulkittiin kaikki havainnot laulavista koiraista, pesistä, ruokaa kuljettavista emoista, varoittelevista linnuista sekä muista paikallisina sopivassa pesimäympäristössä havaituista linnuista. Jo yhdellä laskentakerralla saatu havainto tulkittiin reviiriksi. Lähellä toisiaan tehtyjen eri laskentakertojen havaintojen tulkittiin tarkoittavan samaa reviiriä. Samaksi reviiriksi tulkittujen havaintojen välinen maksimietäisyys vaihteli hieman lajeittain, mutta nyrkkisääntönä voidaan pitää noin paria sataa metriä, jota kauempana toisistaan eri laskentapäivinä tehdyt havainnot tulkittiin eri reviireiksi. Käytännössä tulkinta oli yksiselitteistä.

4.2 Tulokset ja johtopäätökset

Selvitysalueella ja sen välittömässä lähiympäristössä tulkittiin pesivän kaikkiaan 21 lintulajia (taulukko 2). Lisäksi 10.6.2025 nähtiin kaksi laulujoutsenta (EU:n lintudirektiivin I-liitteen laji) Pitkiönkurkussa.

Kartta 5. Huomionarvoiset lintulajit. (NT=silmälläpidettävä, LC=elinvoimainen).

Pesimälinnusto on yleisesti ottaen maisemaltaan vaihtelevalle maaseutualueelle tyypillistä. Rannoilla ei ole Pitkiönkurkun harvaa ruovikkoa lukuun ottamatta juuri

ilmaversoiskasvustoja, eikä esimerkiksi varsinaista ruovikkolinnustoa tavattu. Rantalinnuista alueella pesii rantasipi. Huomionarvoisin laji on nykyisin elinvoimaiseksi arvioitu, mutta harvalukuinen pikkutikka, joka on pesinyt aiemmin ainakin Pitkiönjoen rantametsässä heti Helsingintien eteläpuolella aivan selvitysalueen tuntumassa. Tässä työssä tavattiin pikkutikan maastopoikue 21.6.2025 Pitkiönkurkun etelärannan lehtimetsässä (kartta 5), joka sopii myös hyvin lajin pesäpaikaksi. Pitkiönkurkun rantametsät ovat myös kultarinnan elinympäristöä. Pensaskertulla oli kaksi reviiriä Helsingintien tuntumassa ja västäräkki tavattiin tien levähdyspaikalla. Sille sopivia pesäpaikkoja on mm. Pitkiönjoen rannoilla.

Taulukko 2. Pesimälinnusto. (NT=silmälläpidettävä, LC=elinvoimainen)

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Parimäärä	Status
<i>Actitis hypoleucos</i>	rantasipi		LC
<i>Carduelis carduelis</i>	tikli		LC
<i>Certhia familiaris</i>	puukiipijä		LC
<i>Columba palumbus</i>	sepelkyyhky		LC
<i>Cyanistes caeruleus</i>	sinitiainen		LC
<i>Dendrocopos minor</i>	pikkutikka	1	LC
<i>Ficedula hypoleuca</i>	kirjosieppo		LC
<i>Fringilla coelebs</i>	peippo		LC
<i>Hippolais icterina</i>	kultarinta	1	LC
<i>Motacilla alba</i>	västäräkki	1	NT
<i>Parus major</i>	talitiainen		LC
<i>Phylloscopus collybita</i>	tiltalti		LC
<i>Phylloscopus trochilus</i>	pajulintu		LC
<i>Prunella modularis</i>	rautiainen		LC
<i>Regulus regulus</i>	hippiäinen		LC
<i>Sylvia atricapilla</i>	mustapääkerttu		LC
<i>Sylvia borin</i>	lehtokerttu		LC
<i>Sylvia communis</i>	pensaskerttu	2	NT
<i>Turdus iliacus</i>	punakylkirastas		LC
<i>Turdus merula</i>	mustarastas		LC
<i>Turdus pilaris</i>	räkättirastas		LC

Pitkiönkurkun etelärannan lehtimetsän säilyttäminen rakentamattomana, lehtipuuvaltaisena ja suhteellisen tiheänä on suositeltavaa, jotta pikkutikan elinympäristö säilyisi.

5. LEPAKOT

5.1 Menetelmät

Kaikki Suomessa esiintyvät lepakkolajit sisältyvät EU:n luontodirektiivin IV-liitteeseen, joten niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty.

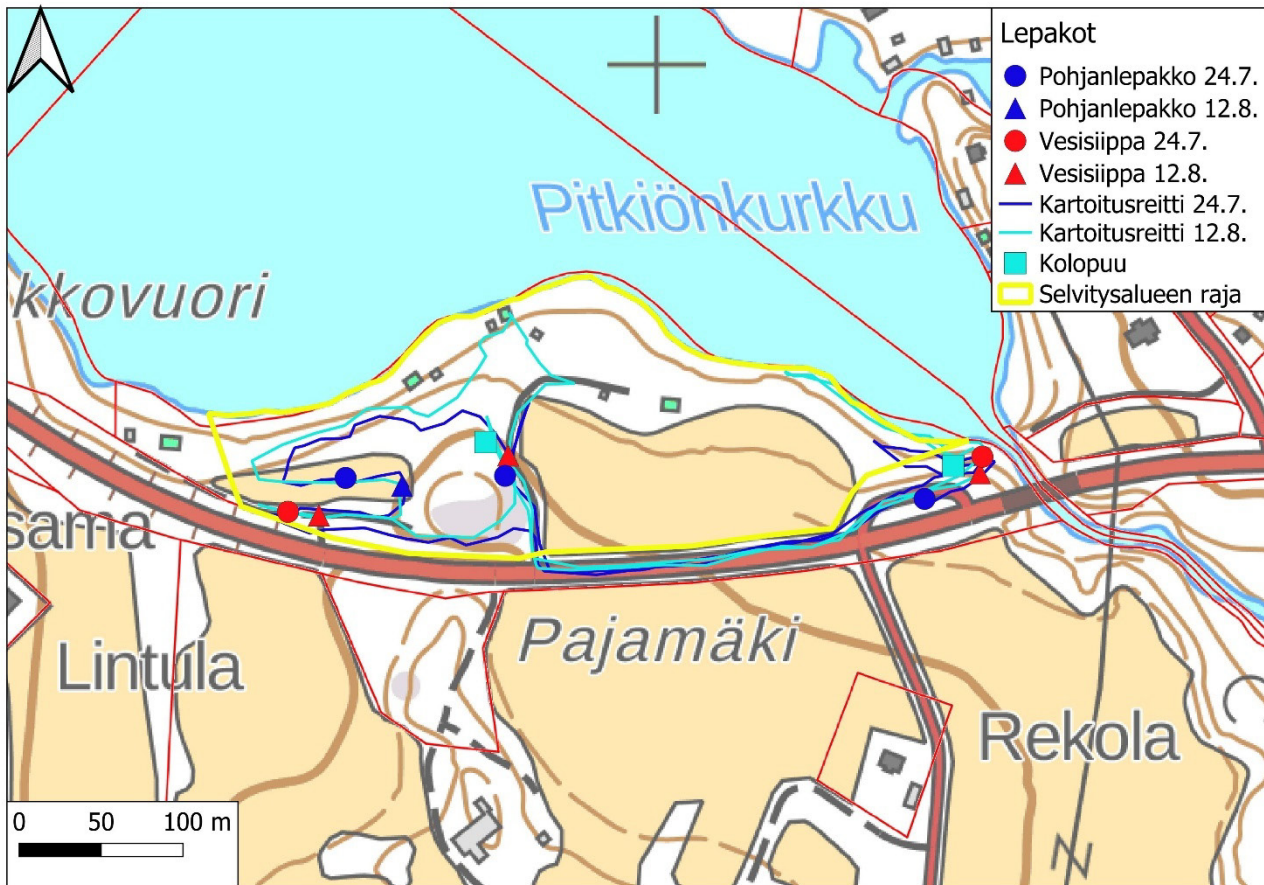
Lepakkoja havainnoitiin detektorilla (Echo Meter Touch 2 Pro) kahtena yönä (taulukko 3) kävelleen karttaan 6 merkityt reitit. Sää oli kumpanakin yönä työhön hyvin sopiva. Havaittujen lepakoiden sijainti kirjattiin muistiin ja laji määritettiin. Luontoselvityksen muiden osatöiden yhteydessä etsittiin puolestaan kolopuita sekä muita lepakoiden päiväpiiloiksi, lisääntymispaikoiksi ja talvehtimispaikoiksi sopivia kohteita. Alueella olevia rakennuksia ei tarkistettu.

Taulukko 3. Lepakkokartoitusajat ja vallinnut sää.

Päivä	Havainnointiaika	Sää
24.7.2025	0.38-1.09	Lämpötila +19 °C → +18 °C, tuuli 2 m/s, pilvisyys 0/8
12.8.2025	22.00-22.36	Lämpötila +12 °C, tuuli 2 m/s, pilvisyys 0/8

5.2 Tulokset ja johtopäätökset

Lepakkohavainnot on merkitty karttaan 6. Selvitysalueella havaittiin joitakin pohjanlepakoita ja vesisiippoja. Molemmat lajit ovat Etelä-Suomessa yleisiä. Alueen vaihteleva maisemarakenne sopii lepakoille. Pohjanlepakko ruokailee mielellään metsänreunoissa, mikä heijastuu tässäkin työssä tehdyissä havainnoissa. Vesisiippa saalistaa puolestaan usein rannoilla aivan vedenpinnan yllä lennellen, mutta se voi ruokailla myös hieman kauempana rannasta. Kahden kolopuun lisäksi alueelta ei löytynyt muita luontaisia lepakoiden päiväpiiloiksi tai lisääntymispaikoiksi sopivia kohteita. Esimerkiksi kallionhalkeamia tai louhikoita ei löytynyt. Lepakot voivat käyttää alueella olevia rakennuksia, mutta niitä ei tutkittu. Lähialueella on runsaasti vanhempaakin rakennuskantaa, jota lepakot pystyvät hyödyntämään usein paremmin kuin uusia rakennuksia. Kaiken kaikkiaan lepakkohavaintojen määrä vastasi ennako-odotuksia ja on seudulle tyypillinen. Lepakoille keksimääräistä maisemaa tärkeämpiä alueita ei tulkittu olevan, eikä niitä siten rajattu. Kaikki kolopuut olisi kuitenkin hyvä säästää ja keinovalaistuksen lisäämisessä olisi hyvä olla maltillinen pyrkien suuntaamaan valaistus ylhäältä alas, sillä keinovalo häiritsee lepakoita.

Kartta 6. Lepakkohavainnot, kartoitusreitit ja kolopuut.

6. LIITO-ORAVA

6.1 Liito-oravan ekologiaa

Liito-orava on luokiteltu Suomessa valtakunnallisesti uhanalaiseksi lajiksi (uhanalaisuusluokka vaarantunut) voimakkaan ja pitkään jatkuneen vähenemissensä vuoksi (Hyvärinen ja muut 2019). Liito-orava on myös EU:n tiukasti suojelma laji, joka sisältyy luontodirektiivin IV-liitteeseen. Sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikalla tarkoitetaan pesäpuuta ja sen lähellä kasvavaa suojaavaa ja ruokailumahdollisuuksia tarjoavaa puustoa. Lisääntymis- ja levähdyspaikka voi tyhjentyä väliaikaisesti, jos sen asukas kuolee tai siirtyy käyttämään jotakin toista elinpiirillään olevaa lisääntymis- ja levähdyspaikkaa. Väliaikaisesti tyhjillään oleva lisääntymis- ja levähdyspaikka tulkitaan siten edelleen luonnonsuojelulain suojaamaksi, jos metsän rakenne on yhä liito-oravalle sopivaa.

Liito-orava suosii varttuneita kuusivaltaisia sekametsiä, joissa kasvaa haapaa sekä muita lehtipuita. Nykyaikainen metsänhoito on vähentänyt sekä edelleen vähentää tällaisia metsiä, mikä on johtanut liito-oravakannan voimakkaaseen, vuosikymmeniä jatkuneeseen, taantumiseen. Liito-orava ei yleensä asetu puhtaisiin lehtimetsiin tai voimakkaasti harvennettuihin metsiköihin. Laji karttaa myös taimikoita sekä puhtaita männiköitä.

Liito-oravan elinpiirillä on yksi tai monesti useita nk. ydinalueita, joilla liito-orava viettää suurimman osan ajastaan. Lisäksi elinpiiriin kuuluu ruokailualueita sekä liikkumisyhteyksiä liito-oravan käyttämien metsiköiden välillä. Elinpiiri on siten huomattavasti laajempi kuin yksittäinen ydinalue tai ydinalueet. Koiraiden elinpiirit voivat olla osittain päällekkäisiä, ja ne ovat laajuudeltaan kymmeniä tai jopa yli 100 hehtaaria. Yhden uroksen elinpiirillä voi sijaita useiden naaraiden elinpiirejä, jotka eivät mene keskenään päällekkäin. Naaraan elinpiirin koko on tyypillisesti 3-10 hehtaaria. Elinpiirin ei tarvitse olla kokonaan liito-oravan kannalta erinomaista elinympäristöä, vaan siihen voi sisältyä myös esimerkiksi nuorta metsää.

Liito-orava pesii tavallisesti käpytikan tekemiin koloihin, mutta myös pönttöihin ja oravan rakentamiin risupesiin. Tyypillisiä pesäpuita ovat haapa sekä risupesien kohdalla kuusi. Liito-orava ei ole ihmisarka, vaan se saattaa asettua pihapiirien linnunpönttöihin tai jopa rakennuksiin.

Liito-orava liikkuu pääasiassa liitämällä puusta toiseen. Se pystyy tarvittaessa liitämään yli 50 metrin matkoja, mikäli puusto on riittävän korkeaa. Yhtenäiset metsäkaistaleet ovat parhaita liikkumisyhteyksiä, mutta liito-orava pystyy hyödyntämään liikkumisessaan myös yksittäisten puiden muodostamia puurivejä sekä esimerkiksi pientaloalueiden pihapuita. Liito-oravan on havaittu käyttävän liikkumiseen pääsääntöisesti yli kymmenmetrisiä puita. Kulkuyhteyksien suositeltavana leveytenä on pidetty vähintään 20-50 metriä ja puiden välinen etäisyys tulisi olla alle kolme kertaa puuston pituus. Parhaimmat yhteydet ovat tiheitä metsiköitä, joissa on myös lehtipuita. Tällaisissa metsiköissä liito-oravat ovat paremmin suojassa saalistajilta ja voivat käyttää niitä myös esimerkiksi ruokailuun. Olennaista on se, että yhteys kestää myrskyt.

6.2 Maastotyömenetelmä

Liito-oravan esiintymistä selvitetään etsimällä lajin jätöksiä. Näitä ovat ennen muuta puiden juurilta löytyvät papanat sekä puiden tyvirunkojen virtsaamisjäljet. Liito-oravan luotettavin kartoitusjakso ajoittuu maaliskoukokuulle, jolloin papanat ovat väriltään keltaisia – kellertäviä ja siten helpommin havaittavissa kuin kesän ruskeat papanat. Lisäksi keväällä kasvillisuus ei häiritse jätösten havaitsemista. Virtsaamisjäljet erottuvat mm. puun rungon

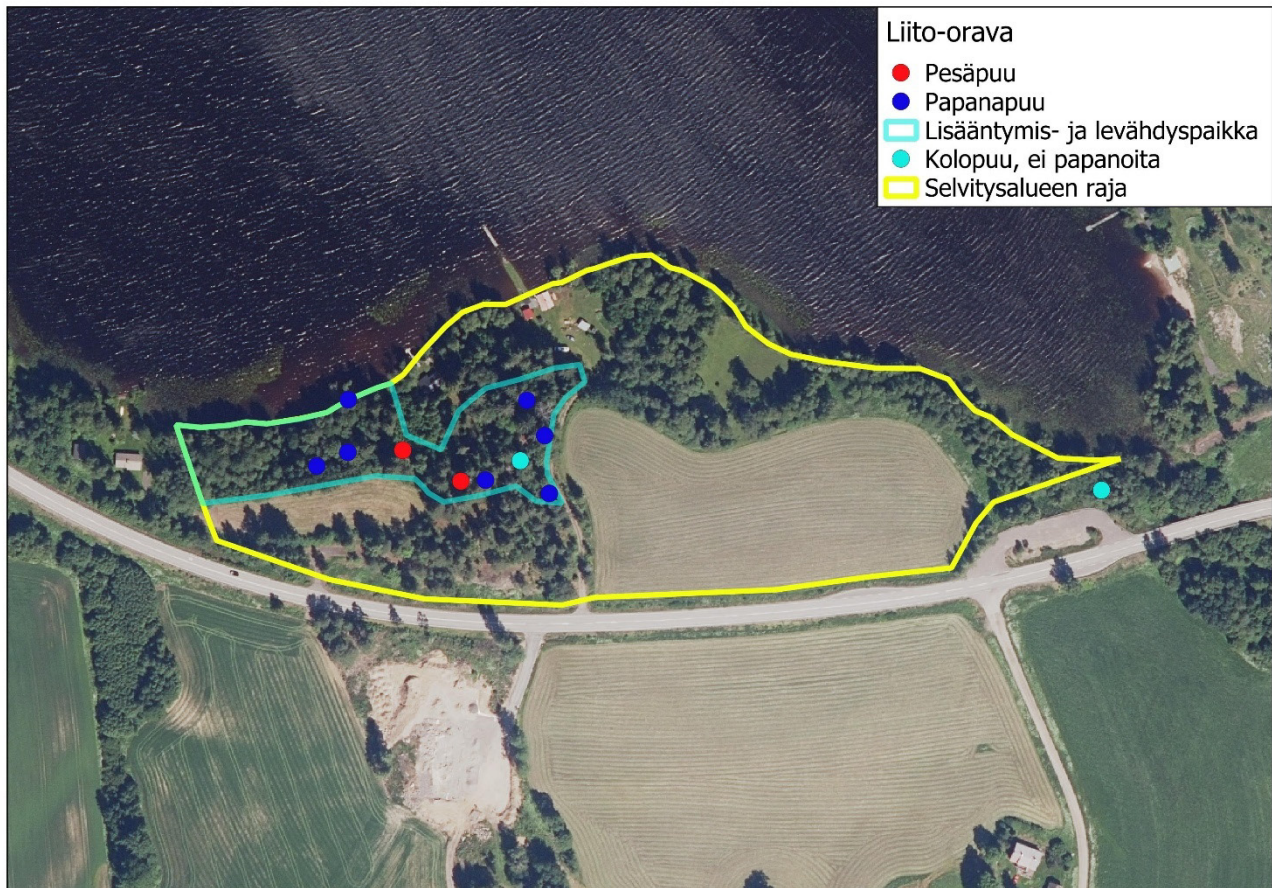
sammalkasvustojen kuolemisena. Papanoiden löytyminen osoittaa varsin luotettavasti liito-oravan esiintyvän alueella, joskin vain yksittäisten papanoiden löytyminen yhden tai muutaman puun tyveltä voi viitata myös eläinten tilapäiseen pysähtymiseen niiden siirtyessä alueelta toiselle. Mikäli jätöksiä löytyy vähänkin runsaammin, käyttää liito-orava aluetta pysyvämmiin. Runsaan papanamäärän löytyminen kolopuun alta, ympäröivää puustoa selvästi järeämmän tuuhealatuksisen kuusen tyveltä tai linnunpöntön alta viittaa vahvasti pesintään. Usein pesäpuiden tyvirungoilla on myös virtsaamisjälkiä. Joskus pesäpuiden tyviltä ei kuitenkaan löydy lainkaan papanoita, joten kaikki reviirillä sijaitsevat kolopuut ovat mahdollisia pesäpuita. Liito-oravat suosivat pesäpuinaan varsinkin tiheiköissä kasvavia puita, sillä tiheä puusto antaa suojaa saalistajilta.

Maastotyöt tehtiin 26.5.2025. Liito-oravan papanoita ja muita merkkejä lajista etsittiin kaikista selvitysalueen puustoisista osista. Kaikkien runkomaisten haapojen sekä suurten kuusten ja koivujen tyvet tarkastettiin. Kun papanoita havaittiin, mitattiin havaintopuun koordinaatit GPS-laitteella (laitteen ilmoittama tarkkuus oli 3 m), kirjattiin puulaji muistiin ja laskettiin papanoiden lukumäärä. Jos papanoita oli alle 20, laskettiin niiden tarkka määrä. Tätä suuremmat määrät arvioitiin kymmenen tarkkuudella. Lisäksi kirjattiin muistiin, onko kyseessä kolopuu ja etsittiin kuusista risupesiä. Todennäköisiksi pesäpuuksi määritettiin suuret kuuset, joiden alla oli vähintään kymmeniä papanoita, vaikka käytännössä mahdollisia risupesiä ei maasta käsin onnistuttukaan havaitsemaan. Yhdenkään kolopuun tyveltä ei löydetty papanoita, mutta on syytä muistaa, että aina papanoita ei löydy asuttujenkaan pesäpuiden tyviltä. Lisäksi liito-oravat voivat vaihtaa pesäpaikkojaan. Papanoiden etsinnän lisäksi mitattiin kaikkien muiden kolopuiden koordinaatit ja etsittiin risupesiä sekä tehtiin havaintoja puustorakenteesta ja liito-oravalle sopivista kulkuyhteyksistä.

6.3 Tulokset ja johtopäätökset

Selvitysalueelta tai sen lähistöltä ei ollut aiempia liito-oravahavaintoja (Suomen Lajitietokeskus 2025). Tässä työssä löydettiin liito-oravan elinpiirin ydinalue (eli lain tarkoittama lisääntymis- ja levähdyspaikka) selvitysalueen länsiosasta. Karttaan 7 rajatulla alueella kasvaa liito-oravalle hyvin sopivaa tiheää, varttunutta kuusivaltaista sekametsää, jossa on jonkin verran järeitäkin haapoja sekä kolopuu. Kaiken kaikkiaan papanoita löytyi yhdeksän puun alta. Näistä seitsemän oli kookkaita kuusia, yksi haapa ja yksi aivan rannalla kasvava tervaleppä. Kaksi länsiosan niityn lähellä kasvavaa kuusta tulkittiin runsaan papanamäärän perusteella todennäköisiksi pesäpuiksi. Sen sijaan kolohaavan alta papanoita ei nyt löytynyt, mutta kolopuu on luonnollisesti hyvin pesäpuuksi sopiva ja siten liito-oraville tärkeä. Karttaan 7 merkityn rajauksen lisäksi liito-oravat liikkuvat varmasti

kaikissa selvitysalueen puustoisissa osissa, mutta pääosan ajastaan ne viettävät lisääntymis- ja levähdyspaikallaan. On huomattava, että lisääntymis- ja levähdyspaikka voi jatkua rantametsää pitkin myös selvitysalueen länsipuolelle. Pitkiönkurkun etelärannan lehtimetsät sopivat hyvin liito-oravan ruokailualueiksi. Heikoimmin liito-oravalle sopivaa metsää kasvaa Helsingintien pohjoispuolen mäellä, jossa puusto koostuu lähes pelkästään havupuista.

Kartta 7. Liito-orava selvitysalueella.

Suosituks: Karttaan 7 merkittyä liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaa ei saa hävittää eikä heikentää. Tämä tarkoittaa sitä, että lisääntymis- ja levähdyspaikkaa tulee säilyttää rakentamattomana. Lisääntymis- ja levähdyspaikan reunoilta voidaan mahdollisesti kaataa yksittäisiä puita, mutta tästä tulee neuvotella ympäristöviranomaisten kanssa ennen toimenpiteisiin ryhtymistä. Erityisesti kaikki haavat, kolopuut ja järeät kuuset tulee säilyttää. Lisääntymis- ja levähdyspaikan puuston käsittelyssä tulee yleisestikin huomioida liito-oravan elinympäristövaatimukset. Suositeltavinta on jättää puusto täysin käsittelemättä. Alueen puuston käsittelyssä tulee lisäksi huomioida puustoyhteyden säilyminen Oinasjärven etelärantaa pitkin myös selvitysalueen itäpuolelle. Puustoyhteyksinä voivat toimia myös yksittäiset puut, joten yhteyden säilyttäminen ei edellytä täydellistä puuston

koskemattomuutta. Yhteyspuiden tulee olla vähintään 10 metriä pitkiä, ja puiden välinen etäisyys tulisi olla alle kolme kertaa puuston pituus.

7. MUU LAJISTO

Oinasjärven rantojen ilmaversoiskasvillisuus (mukaan lukien Pitkiönkurkun etelärannan ruokokasvustot selvitysalueen itäosassa) on niin harvaa, ettei järven rannoilla ole viitasammakolle (EU:n luontodirektiivin IV-liitteen laji) sopivia kutupaikkoja. Myöskään kutupaikoiksi sopivia pienvesiä ei ole. Kelluslehtiskasvustotkin ovat harvoja, joten ranta ei ole sopiva lummelampikorenon (EU:n luontodirektiivin IV-liitteen laji) elinympäristöksi. Täplälampikorennolle ja idänkirsikorennolle (molemmat EU:n luontodirektiivin IV-liitteen lajeja) alue on aivan liian karu.

Lahokaviosammalelle (EU:n luontodirektiivin II-liitteen laji) tärkeiksi ydinalueiksi sopivia kosteita, runsaslahopuustoisia kuusikoita ei ole kenties Kopilan rantalehdon (arvokas luontotyyppi) kosteimpia osia lukuun ottamatta. Sieltäkään lahokaviosammalta ei kuitenkaan nyt löydetty.

8. KESKEISTEN SUOSITUSTEN YHTEENVETO

Karttaan 7 merkittyä liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaa ei saa hävittää eikä heikentää. Tämä tarkoittaa sitä, että lisääntymis- ja levähdyspaikkaa tulee säilyttää rakentamattomana. Lisääntymis- ja levähdyspaikan reunoilta voidaan mahdollisesti kaataa yksittäisiä puita, mutta tästä tulee neuvotella ympäristöviranomaisten kanssa ennen toimenpiteisiin ryhtymistä. Erityisesti kaikki haavat, kolopuut ja järeät kuuset tulee säilyttää. Lisääntymis- ja levähdyspaikan puuston käsittelyssä tulee yleisestikin huomioida liito-oravan elinympäristövaatimukset. Suositeltavinta on jättää puusto täysin käsittelemättä. Alueen puuston käsittelyssä tulee lisäksi huomioida puustoyhteyden säilyminen Oinasjärven etelärantaa pitkin myös selvitysalueen itäpuolelle. Puustoyhteyksinä voivat toimia myös yksittäiset puut, joten yhteyden säilyttäminen ei edellytä täydellistä puuston koskemattomuutta. Yhteyspuiden tulee olla vähintään 10 metriä pitkiä, ja puiden välinen etäisyys tulisi olla alle kolme kertaa puuston pituus.

Ainoa löydetty arvokas luontotyyppikohde on päällekkäinen liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan kanssa.

9. KIRJALLISUUS JA LÄHTEET

- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Keskinen, H.-L., Raunio, A., Forss, S., Kartano, L., Karttunen, K., Kokko, A., Kontula, T., Koskela, K., Mäkelä, K., Pykälä, J., Rytteri, T. & Väänänen, M. 2024. Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje, luonnos 15.5.2024. 281 s.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018a. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018b. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.
- Lindholm, T. & Tuominen, S. 1993. Metsien puuston luonnontilaisuuden arviointi. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja A 3. 40 s.
- luontotyyppien uhanalaisuus. ymparisto.fi/lutu/#
- Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998. Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehti Kustannus & Tapio. 192 s.
- Mäkelä, K. & Salo, P. 2024. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023. 374 s.
- Nieminen, M. 2017. Liito-orava (*Pteromys volans* Linnaeus, 1758). - Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.). Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 48-55. Suomen ympäristö 1/2017.
- Suomen Lajitietokeskus 2025. <http://tun.fi/HR.435>, <http://tun.fi/HR.447>, <http://tun.fi/HR.3211>, <http://tun.fi/HR.4471> (haettu 10.6.2025).
- Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M., Siitonen, J. & Valkeapää, A. 2016. Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016-2025. Ympäristöministeriön raportteja 17/2016. 75 s.

Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus 2021. Suomen lajien alueellinen uhanalaisuusarviointi 2020. <https://www.ymparisto.fi/punainenlista>